діяльності. Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів: Матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції присвяченої 35-річчю створення кафедри економічної та соціальної географії у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки (Луцьк, 6–7 квітня 2017 р.). Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2017. С. 163–166.; 3. Ільїна О. В. Сакральні об'єкти Волинської області як основа для розвитку релігійного туризму. Індустрія туризму і сфера гостинності в Україні: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (м. Луцьк, 27 вересня 2018 р.). Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2018. С. 77–79.; 4. Ільїна О. В., Ільїн Л. В. Культові споруди Волинської області як основа для розвитку релігійного туризму і паломництва. Сакральне та туризм : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 28 квітня 2023 р.). Київ: ТОВ «Геопринт», 2023. С. 267−269.; 5. Карпюк, А., Трофімук-Кирилова, Т., Кирилов, М. (2022). Ресурси релігійного туризму Волинської області: популяризація та туристичний потенціал. Економіка та суспільство. 2022. № 44. https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-3.; 6. Климко Ю., Ільїна О. Релігійний туризм і паломництво: сучасні тенденції, чинники розвитку, першочергові завдання. Сучасні тренди розвитку сфери гостинності: адаптація до викликів сьогодення : матеріали ІІ Всеукр. студент. наук.-практ. конференції / за ред. В. С. Великочого, Н. В. Мельник, м. Івано-Франківськ, Івано-Франківськ : Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2026. С. 25–27.; 7. Ковальчук А. С. Географія релігій в Україні: Монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2003. 308 с.

УДК 338.48:338.124.4:355.01

ОЛІЙНИК Т.Г.
oliinyktg@gmail.com
Миколаївський національний аграрний університет

РОЛЬ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТІЙКОСТІ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Повномасштабна війна в Україні стала потужним викликом для національної економіки, зокрема для туристичної галузі, яка зазнала суттєвих втрат через обмеження мобільності, безпекові ризики, руйнування інфраструктури та зниження платоспроможного попиту населення. У цих умовах особливої актуальності набуває пошук ефективних напрямів забезпечення стійкості туристичної галузі, здатних адаптуватися до кризових умов та забезпечити її функціонування.

Одним із таких напрямів є зелений туризм, який ґрунтується на використанні природних ресурсів, екологічних принципах господарювання та розвитку локальних форм туристичної діяльності. У сучасних умовах він виступає не лише як альтернатива традиційним видам туризму, а й як ефективний інструмент підтримки туристичної галузі.

Зелений туризм (сільський, екологічний туризм) передбачає організацію відпочинку у сільській місцевості з використанням природних ресурсів, традиційного способу життя та екологічно орієнтованих підходів до господарювання. Його ключовими характеристиками є екологічність, автентичність, локальність та доступність. Таким чином, зелений туризм формує основу для розвитку більш стійких і гнучких моделей туристичної діяльності [1, с. 125].

В умовах війни зелений туризм набуває нових функцій і значення. Зокрема, він сприяє:

– підтримці внутрішнього туризму;
– забезпеченню зайнятості населення;
– збереженню туристичного потенціалу;
– адаптації туристичної діяльності до обмежень.

Слід підкреслити, що зелений туризм менш залежний від масштабної інфраструктури, яка часто зазнає руйнувань під час воєнних дій, і може функціонувати на основі локальних ресурсів. Саме це зумовлює його підвищену стійкість до кризових впливів та здатність забезпечувати безперервність туристичної діяльності.

Таблиця 1

Ключові чинники впливу зеленого туризму на стійкість туристичної галузі України в умовах війни

Чинник	Прояв у зеленому туризмі	Вплив на стійкість галузі
Безпековий	Розвиток у відносно безпечних регіонах, малолюдність	Зниження ризиків для туристів
Економічний	Низькі витрати на організацію, використання локальних ресурсів	Підтримка функціонування бізнесу
Мобільність	Короткострокові поїздки, внутрішній туризм	Гнучкість туристичних потоків
Інфраструктурний	Використання існуючої сільської інфраструктури	Незалежність від масштабних інвестицій
Психологічний	Відпочинок на природі, відновлення емоційного стану	Підтримка попиту на туристичні послуги
Соціальний	Залучення місцевого населення до надання послуг	Збереження зайнятості

Джерело: узагальнено автором на основі [3]

Наведені у таблиці 1 дані свідчать, що зелений туризм забезпечує стійкість туристичної галузі через комплекс взаємопов'язаних чинників. В умовах війни особливого значення набуває безпековий аспект, який визначає можливість здійснення туристичної діяльності. Водночас економічна доступність та використання локальних ресурсів дозволяють підтримувати функціонування туристичного бізнесу навіть за обмежених фінансових можливостей.

Крім того, зелений туризм виконує важливу психологічну функцію, оскільки попит на відпочинок у природному середовищі зростає в умовах стресу та нестабільності. Таким чином, він виступає одним із найбільш адаптивних сегментів туристичної галузі.

Подальший аналіз дозволяє стверджувати, що в умовах воєнного часу значно зростає роль внутрішнього туризму, який фактично стає основним джерелом туристичних потоків. У цьому контексті зелений туризм є найбільш відповідним форматом, оскільки орієнтований на внутрішнього споживача та короткострокові поїздки.

Водночас важливого значення набуває формування нових туристичних продуктів, адаптованих до умов воєнного часу, серед яких:

– короткотривалі тури;

– екологічні маршрути;

– гастрономічні тури;

– відпочинок у сільській місцевості [5, с. 87].

Такі формати дозволяють забезпечити гнучкість туристичної діяльності та підтримати попит навіть в умовах обмежень.

Попри значний потенціал, розвиток зеленого туризму супроводжується низкою проблем, серед яких ключовими є безпекові ризики, обмеженість інвестиційних ресурсів, недостатній рівень інфраструктурного забезпечення та цифровізації. Крім того, обмежений доступ до міжнародних туристичних потоків знижує можливості розширення ринку туристичних послуг.

У зв'язку з цим важливим завданням є адаптація туристичних послуг до нових умов функціонування, зокрема забезпечення безпеки туристів, підвищення якості сервісу та впровадження гнучких підходів до організації туристичної діяльності.

Подальший розвиток зеленого туризму пов'язаний із цифровізацією туристичних послуг, розвитком внутрішнього туризму, підтримкою малого бізнесу, формуванням нових туристичних продуктів та інтеграцією з аграрним сектором. Важливу роль відіграє

державна підтримка, а також використання міжнародного досвіду відновлення туристичної галузі після кризових ситуацій.

Отже, зелений туризм відіграє важливу роль у забезпеченні стійкості туристичної галузі України в умовах війни, сприяючи її адаптації до кризових викликів, збереженню економічної активності та підтримці зайнятості населення. Доведено, що цей сегмент є одним із найбільш гнучких і адаптивних, здатним функціонувати в умовах обмеженої мобільності, інфраструктурних руйнувань і зниження попиту завдяки використанню локальних ресурсів, орієнтації на внутрішній ринок та швидкій трансформації туристичних продуктів.

Узагальнюючи результати дослідження, слід зазначити, що розвиток зеленого туризму формує передумови для збереження та поступового відновлення туристичної галузі України, а також створює основу для її структурної трансформації у післявоєнний період. Подальші наукові дослідження доцільно спрямувати на розробку ефективних механізмів управління цим напрямом, його цифровізацію та інтеграцію у стратегії відновлення національної економіки.

Список використаних джерел: *1. Долинська, О.О., Шоробур, І.М., & Долинський, Є.В. (2025). Потенціал зеленого туризму в досягненні сталого соціально- економічного розвитку сільських територій України. Acta Academiae Beregsasiensis: Geographica Et Recreatio, (3), 125–133. https://doi.org/10.32782/2786-5843/2025-3-11; 2. Дюк А.А., Бурлака Н.І. Розвиток зеленого туризму в Україні. Ефективна економіка. 2018. № 12. URL: https://doi.org/10.32702/2307-2105-2018.12.118; 3. Офіційний сайт ГО «Спілки сільського зеленого туризму України». URL: https://greentour.com.ua (дата звернення: 25.01.2025); 4. Спілка сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні. URL: http://www.greentour.com.ua; 5. Тищук І. В., Ільїна О. В. Сільський зелений туризм в Україні: стан, динаміка, міжнародний досвід. Географічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2024. « 3 (3). С. 84–93. DOI: https://doi.org/10.32782/geochasvnu.2024.3.12*